

EXALTATION OF THE HOLY CROSS

First Antiphon:

My God, my God, hear me; why have You forsaken me? Far from my salvation are the words of my transgressions.
Through the prayers of the Mother of God, O Savior, save us.
O my God, I call by day and You do not hear; I call by night and I find no peace.
Through the prayers of the Mother of God, O Savior, save us.
Yet You, O God, are enthroned in the holy place, O Glory of Israel.
Through the prayers of the Mother of God, O Savior, save us.

Third Antiphon:

The Lord is King; the peoples tremble. He is enthroned upon the Cherubim; the earth quakes.

Troparion: Save Your people, O Lord, and bless Your inheritance; grant victory to Your Church over her enemies and protect Your people by Your cross.

The Lord is great in Zion. He is supreme over all the peoples.

Troparion: Save Your people, O Lord, and bless Your inheritance; grant victory to Your Church over her enemies and protect Your people by Your cross.

Let them praise Your magnificent name; it is awesome and holy.

Troparion: Save Your people, O Lord, and bless Your inheritance; grant victory to Your Church over her enemies and protect Your people by Your cross.

Entrance Hymn:

Extol the Lord, our God, and worship at His footstool; holy is He!

Troparion and Kontakion:

Troparion (1): Save Your people, O Lord, and bless Your inheritance; grant victory to Your Church over her enemies and protect Your people by Your cross.

Glory be to the Father, and to the Son, and to the Holy Spirit. Now and for ever and ever: Amen.

Kontakion (4): Willingly raised upon the cross, O Christ our God, You bestowed Your mercies upon a new people bearing Your name. With Your power grant joy to Your church giving her victory over her enemies, with the invincible standard, Your weapon of peace, as an ally.

Holy God:

We bow to Your Cross, O Lord, and we praise Your holy resurrection.

We bow to Your Cross, O Lord, and we praise Your holy resurrection.

We bow to Your Cross, O Lord, and we praise Your holy resurrection.

Glory be to the Father and to the Son, and to the Holy Spirit, now and for ever and ever. Amen. We praise Your holy resurrection.

We bow to Your Cross, O Lord, and we praise Your holy resurrection.

Prokimenon:

Prokimenon (7): Extol the Lord, our God, and worship at His footstool; holy is He!

Verse: The Lord is King; the peoples tremble.

Prokimenon (7): Extol the Lord, our God, and worship at His footstool; holy is He!

Epistle:

Reading of the First Epistle of St. Paul to the Corinthians.

(1Cor 1,18-24)

Brethren: The message of the cross is foolishness to those who are perishing, but to us who are being saved it is the power of God. For it is written: "I will destroy the wisdom of the wise, and the learning of the learned I will set aside." Where is the wise one? Where is the scribe? Where is the debater of this age? Has not God made the wisdom of the world foolish? For since in the wisdom of God the world did not come to know God through wisdom, it was the will of God through the foolishness of the proclamation to save those who have faith. For Jews demand signs and Greeks look for wisdom, but we proclaim Christ crucified, a stumbling block to Jews and foolishness to Gentiles, but to those who are called, Jews and Greeks alike, Christ the power of God and the wisdom of God.

Alleluia Verses:

Verse: Remember Your flock whom You have built long ago.

Alleluia, Alleluia, Alleluia.

Verse: God is our King from time past, the giver of help through all the land.

Alleluia, Alleluia, Alleluia.

Gospel:

(Jn 19,6-11;13-20;25-28;30-35)

At that time, after the chief priests and elders decided to put Jesus to death, they led him to Pilate saying, "Crucify him, crucify him!" Pilate said to them, "Take him yourselves and crucify him. I find no guilt in him." The Jews answered, "We have a law, and according to that law he ought to die, because he made himself the Son of God." Now when Pilate heard this statement, he became even more afraid, and went back into the praetorium and said to Jesus, "Where are you from?" Jesus did not answer him. So Pilate said to him, "Do you not speak to me? Do you not know that I have power to release you and I have power to crucify you?" Jesus answered him, "You would have no power over me if it had not been given to you from above. For this reason the one who handed me over to you has the greater sin." When Pilate heard these words he brought Jesus out and seated him on the judge's bench in the place called Stone Pavement, in Hebrew, Gabbatha. It was preparation day for Passover and it was about noon. And he said to the Jews, "Behold, your king!" They cried out, "Take him away, take him away! Crucify him!" Pilate said to them, "Shall I crucify your king?" The chief priests answered, "We have no king but Caesar." Then he handed him over to them to be crucified.

So they took Jesus, and carrying the cross himself he went out to what is called the Place of the Skull, in Hebrew, Golgotha. There they crucified him, and with him two others, one on either side, with Jesus in the middle. Pilate also had an inscription written and put on the cross. It read "Jesus the Nazorean, the King of the Jews." Now many of the Jews read this inscription, because the place where Jesus was crucified was near the city; and it was written in Hebrew, Latin, and Greek. Standing by the cross of Jesus were his mother and his mother's sister, Mary the wife of Clopas, and Mary of Magdala. When Jesus saw his mother and the disciple there whom he loved, he said to his mother, "Woman, behold, your son." Then he said to the disciple, "Behold, your mother." And from that hour the disciple took her into his home. After this, aware that everything was now finished, in order that the scripture might be fulfilled, Jesus said, "I thirst." When Jesus had taken the wine, he said, "It is finished." And bowing his head, he handed over the spirit.

Now since it was preparation day, in order that the bodies might not remain on the cross on the sabbath, for the sabbath day of that week was a solemn one, the Jews asked Pilate that their legs be broken and they be taken down. So the soldiers came and broke the legs of the first and then of the other one who was crucified with Jesus. But when they came to Jesus and saw that he was already dead, they did not break his legs, but one soldier thrust his lance into his side, and immediately blood and water flowed out. An eyewitness has testified, and his testimony is true; he knows that he is speaking the truth, so that you also may [come to] believe.

It is truly right... (Or the Hirmos of the Feast):

O my soul, extol the most precious Cross of the Lord.

Hirmos: You are a mystical garden, O Mother of God: without tilling you have brought forth Christ by Whom the life-giving tree of the cross was planted on earth. Therefore, when we now adore Him raised upon the cross, we extol you.

Communion Verse:

O Lord, let the light of Your countenance shine upon us.

Alleluia, Alleluia, Alleluia.

ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА

Антифон 1:

Боже мій, Боже мій, чому мене покинув? Стоїш далеко від спасіння мого, від слів мого зойку.
Молитвами Богородиці, Спасе, спаси нас.
Боже мій, кличу я вдень, не відповідаєш, а й уночі я теж не вгаваю.
Молитвами Богородиці, Спасе, спаси нас.
Так Ти, святий, возсідаєш на хвалах Ізраїлевих!
Молитвами Богородиці, Спасе, спаси нас.

Антифон 3:

Господь царює, нехай тремтять народи. Він на Херувимах возсідає, нехай земля стрясається.
Тропар: Спаси, Господи, людей Твоїх і благослови спадкоємство Твоє! Дай перемогу благовірному народові над супротивниками і хрестом Твоїм охорони люд Твій.
Господь великий у Сіоні і над усіма народами високий.
Тропар: Спаси, Господи, людей Твоїх і благослови спадкоємство Твоє! Дай перемогу благовірному народові над супротивниками і хрестом Твоїм охорони люд Твій.
Хай славлять Твоє велике й страшне ім'я, святе воно.
Тропар: Спаси, Господи, людей Твоїх і благослови спадкоємство Твоє! Дай перемогу благовірному народові над супротивниками і хрестом Твоїм охорони люд Твій.

Малий Вхід:

Прославляйте Господа Бога нашого і поклоняйтеся підніжжю ніг Його, бо святе воно.

Тропарі і Кондаки:

Тропар (1): Спаси, Господи, людей Твоїх і благослови спадкоємство Твоє! Дай перемогу благовірному народові над супротивниками і хрестом Твоїм охорони люд Твій.
Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.
Кондак (4): Зійшовши добровільно на хрест, оновленому людові Твоєму, Христе Боже, що носить Твоє ім'я, даруй Твої щедроти; звесели силою Твоєю і дай перемогу над супротивниками Твоєму народові, щоб його допоміжною зброєю став Твій мир, непоборна перемога.

Святий Боже:

Хресту Твоєму поклоняємось, Владико, і святе воскресіння Твоє славимо.
Хресту Твоєму поклоняємось, Владико, і святе воскресіння Твоє славимо.
Хресту Твоєму поклоняємось, Владико, і святе воскресіння Твоє славимо.
Слава і Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. І святе воскресіння Твоє славимо.
Хресту Твоєму поклоняємось, Владико, і святе воскресіння Твоє славимо.

Прокімен:

Прокімен (7): Прославляйте Господа Бога нашого і поклоняйтеся підніжжю ніг Його бо святе воно.
Стих: Господь царює, нехай тремтять народи.
Прокімен (7): Прославляйте Господа Бога нашого і поклоняйтеся підніжжю ніг Його бо святе воно.

Апостоль:

До Корінтян першого послання св. апостола Павла читання

(1Кор 1,18-24)

Браття, слово про хрест - глупота тим, що погибають, а для нас, що спасаємося, сила Божа. Писано бо: "Знищу мудрість мудрих і розум розумних звівечу! Де мудрий? Де учений? Де дослідувач віку цього?" Хіба Бог не зробив дурною мудрість цього світу? А що світ своєю мудрістю не спізнав Бога у Божій мудрості, то Богові вгодно було спасти віруючих глупотою проповіді. Коли юдеї вимагають знаків, а греки мудрости шукають, - ми проповідуємо Христа розп'ятого: - ганьбу для юдеїв і глупоту для поган, а для тих, що покликані, чи юдеїв, чи греків - Христа, Божу могутність і Божу мудрість.

Апостольські Стих (Алилуя):

Стих: Пом'яни Свою громаду, яку Ти придбав Собі здавна.

Алилуя, алилуя, алилуя.

Стих: Бог же, Цар наш предвічний, вчинив спасіння посеред землі.

Алилуя, алилуя, алилуя.

Євангелія:

(Ів 19,6-11;13-20;25-28;30-35)

В той час, зібрали первосвященики та Фарисеї раду й ухвалили Ісуса вбити. І привели його до Пилата, кажучи: “Розіпни! Розіпни його!” Каже Пилат їм: “Беріть його ви і розіпніть, я бо жадної провини не знаходжу на ньому.” А юдеї йому: “У нас є закон, і за законом мусить він умерти, бо він із себе Сина Божого зробив.” Як почув те слово Пилат, стривожився ще дужче. Повернувся він ще раз у Преторію та й каже Ісусові: “Звідкіля ти?” Не дав же йому Ісус одвіту. “Зо мною не розмовляєш, - каже йому Пилат - чи не знаєш, що в мене влада відпустити тебе і влада розіп'яти тебе?” І відрік Ісус: “Не мав би ти надо мною ніякої влади, якби тобі не було дано згори. Через те на отому, хто мене тобі видав, більший гріх.”

Тож зачувши ті слова, вивів Пилат Ісуса і сів на судівське сидіння, на місці, яке має назву Літостротон, а по-єврейському - Гаввата. А був то день, коли споготовлювали Пасху, близько шостої години. І каже до юдеїв: “Ось цар ваш.” Ті ж закричали: “Геть! Геть! Розіпни його!” А Пилат їм: “Маю я вашого царя розіп'яти?” І відповіли первосвященики: “Нема в нас царя, тільки кесар!” І тоді видав він його їм на розіп'яття. І забрали вони Ісуса; і, несучи для себе хрест, вийшов він на місце, зване Череп, а по-єврейському Голгота, де його і розіп'яли, а з ним двох інших: по одному з кожного боку, Ісуса ж - посередині. Пилат же звелів написати напис і на хресті його примістити. Написано було: “Ісус Назарянин Цар Юдейський.” Багато з юдеїв читали той напис, місце бо, де розіп'ято Ісуса було близько міста. Написано ж напис було по-єврейському, по-грецькому і по-римському.

А при хресті Ісусовім стояли його мати, сестра його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Бачивши Ісус матір і біля неї учня, що стояв, - а його ж любив він, - мовить до матері: “Жінко, ось син твій.” А тоді й до учня мовить: “Ось матір твоя.” І від тієї хвилі учень узяв її до себе. А по тому Ісус, знавши, що все вже завершилося, щоб здійснилось Писання, промовив: “Спраглий я!” І, скоштувавши оцту, вимовив Ісус: “Звершилось;” і схиливши голову, віддав духа.

Через те, що це була п'ятниця, отже, щоб не залишилися в суботу тіла на хресті, - бо був Великдень тієї суботи, - то юдеї попросили Пилата, щоб переламали їм голінки й познімали з хреста. Отож вояки прийшли і переламали першому голінки і другому, який був з ним розіп'ятий. Та коли підступили до Ісуса й побачили, що він уже мертвий, то голінок не перебивали йому, лиш один з вояків проколов йому списом бік. І потекла негайно ж кров - і вода. І той, який бачив, свідчить те, і правдиве свідчення його; і він знає, що говорить правду - щоб ви теж увірували.

Достойно:

Величай, душе моя, пресвятий хрест Господній.

Ірмос: Таїнственный Ти, Богородице, рай, що незбагненно зростила нам Христа. Він бо на землі посадив нам хресне живоносне дерево. Тимто нині, як підносимо і поклоняємось Йому, Тебе, Богородице, величаємо.

Причасний Стих:

Яви нам світло лиця Твого, Господи.

Алилуя, алилуя, алилуя.